

Kommentarer till underlaget till hamnordning

Ingressen

I ordningslagen (1993:1617) har regeringen bemyndigats att överlåta på kommunerna att utfärda lokala föreskrifter. Ett sådant bemyndigande har tagits in i 1 § förordningen (1993:1632) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen. Eftersom det är denna bestämmelse som ytterst ger kommunerna rätten att meddela lokala föreskrifter bör en upplysning om detta göras i ingressen till föreskrifterna.

Beslut om föreskrifter är ett sådant beslut av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen som enligt 3 kap. 9 § kommunallagen (1991:900) skall fattas av fullmäktige. På samma sätt som tidigare skall alltså lokala föreskrifter antas, ändras eller upphävas genom beslut av kommunfullmäktige. Fullmäktiges beslut skall omedelbart anmälas till länsstyrelsen. Om länsstyrelsen finner att en viss föreskrift strider mot ordningslagen kan länsstyrelsen upphäva fullmäktiges beslut i den delen.

I Svenska Kommunförbundets cirkulär 1994:27 Ny ordningslag och 1995:41 Lokala ordningsföreskrifter redogörs närmare för ordningslagens bestämmelser och kommunernas möjligheter att utfärda lokala föreskrifter.

Inledande bestämmelser

1-2 §§

Enligt 3 kap. 10 § ordningslagen får en kommun meddela föreskrifter för hamnar som **ägs** eller **förvaltas** av **kommunen** eller av ett **helägt kommunalt företag**. I fråga om andra hamnar t.ex. sådana som ägs av staten eller av ett bolag där kommunen endast är delägare eller av ett bolag som ägs av flera kommuner, är det länsstyrelsen som skall utfärda föreskrifter.

Kommunen får meddela de föreskrifter om **ordningen** och **säkerheten** i en hamn som **behövs** med hänsyn till den **verksamhet som bedrivs i hamnen**. Föreskrifterna kan avse både **allmänna hamnar** och andra hamnar t.ex. **enskilda hamnar** eller **hamnar för fritidsbåtstrafik**, om det behövs med hänsyn till verksamheten i hamnen.

Föreskrifterna kan tillämpas inom ett område både **i vatten** och **på land**. Detta "hamnområde" skall anges i föreskrifterna lämpligen genom hänvisning till karta.

När det gäller föreskrifternas tillämpningsområde är det viktigt att observera att **hamnföreskrifterna** kan komma att delvis **sammanfalla med kommunens allmänna ordningsföreskrifter**. I en hamn kan nämligen två olika slag av lokala föreskrifter komma att gälla samtidigt. Kommunen kan med stöd av 3 kap. 8 § ordningslagen meddela allmänna lokala ordningsföreskrifter för sådana delar av hamnområdet som är offentlig plats i syfte att upprätthålla

den allmänna ordningen. För sådana områden, liksom för områden som inte är tillgängliga för allmänheten och för områden i vattnet, kan också gälla särskilda hamnföreskrifter. En kommun som meddelar båda slagen av föreskrifter måste se till att de enskilda föreskrifterna **inte kommer att strida mot varandra** och att den lokala normgivningen på dessa områden **samordnas**.

Enligt förarbetena till ordningslagen (prop. 1992/93:210 s. 162) skall en åtskillnad göras mellan straffsanktionerade föreskrifter av offentligrättslig karaktär rörande ordning och säkerhet i hamnen och de regler rörande brukandet av hamnen och dess anordningar som hamninnehavaren meddelar för att hamnverksamheten skall fortgå på ett för alla parter rationellt och ekonomiskt tillfredsställande sätt. De lokala hamnföreskrifterna skall därför endast avse **ordningsföreskrifter** i egentlig mening, t.ex. trafikföreskrifter som skall förebygga skador. Däremot skall inte rena **driftsföreskrifter** tas in i hamnföreskrifterna, d.v.s. föreskrifter som kan sägas främst ta sikte på de villkor som gäller för nyttjandet av hamnen och dess anordningar. Sådana föreskrifter kan istället utfärdas på privaträttslig grund i **särskilda anvisningar** beträffande verksamheten i hamnen och på så sätt utgöra ett komplement till de offentligrättsliga hamnföreskrifterna. Sådana anvisningar är inte straffsanktionerade. Ett åsidosättande av anvisningarna kan istället leda till skadeståndsskyldighet eller andra civilrättsliga sanktioner.

4 §

Denna definition av fartyg innebär att även sjöflygplan och marinfartyg omfattas av föreskrifterna.

Alla paragrafer gäller i tillämpliga delar även för fritidsbåtar. Vid behov kan fritidsbåtar regleras särskilt. En föreskrift kan t ex införas om att fritidsfartyg inte får framföras närmare än visst antal meter från fartyg förtöjda inom hamnområdet.

Förtöjning, förhalning, förflyttning m.m.

11-12 §§

Föreskrifterna reglerar skyldighet att flytta eller förhala fartyget och förbud att föra in fartyg i hamnområdet. Det är **hamnmyndigheten** som har befogenhet att **avgöra** om ett fartyg behöver flyttas eller förhalas m m eller om fartyget inte får föras in i hamnområdet på grund av fara för ordningen eller säkerheten i hamnen. En sådan befogenhet följer av att hamnmyndigheten ansvarar för skötseln av hamnen.

Någon bestämmelse om att hamnmyndigheten skall ha rätt att **avvisa** eller **bortvisa** fartyg från hamnen eller att låta **bortföra gods på varuhavarens bekostnad** kan inte införas. Sådana bestämmelser rör enskildas personliga och ekonomiska förhållanden inbördes, och måste därför ges i lag (SOU 1985:24 s. 221).

Enligt 1 § lagen (1986:371) om **flyttning av fartyg i allmän hamn** får en hamninnehavare flytta fartyg i allmän hamn, om fartyget **hindrar hamnens behöriga nyttjande** eller **varaktigt ligger på ett sätt som strider mot**

gällande föreskrifter. Observera att syftet med att flytta fartyg enligt lagen är hänsyn till verksamheten i hamnen, medan syftet att flytta fartyg enligt den föreslagna lokala föreskriften är hänsyn till ordning och säkerhet i hamnen.

Ansvarsbestämmelser

23 §

Enligt 3 kap. 22 § andra stycket ordningslagen kan den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot någon lokal ordningsföreskrift dömas till penningböter. Det kan vara lämpligt att upplysa om detta i en paragraf, samt att även ange vilka föreskrifter som är straffsanktionerade.

Ikraftträdande

Kommunfullmäktiges beslut att anta, ändra eller upphäva föreskrifter gäller från och med att protokollet från fullmäktiges sammanträde har justerats. Eftersom länsstyrelsen kan upphäva en föreskrift i normalfallet inom tre veckor från det att kommunens beslut har anmälts till länsstyrelsen, bör kommunen emellertid ange en ikraftträdandedag som ligger något fram i tiden. En tumregel kan t.ex. vara att låta ikraftträdandet ske vid månads-skiftet närmast fyra veckor efter justeringen av fullmäktiges protokoll. Om t.ex. fullmäktige antar föreskrifterna vid ett sammanträde den 15 augusti 1995, kan ikraftträdandet lämpligen vara den 1 oktober 1995.